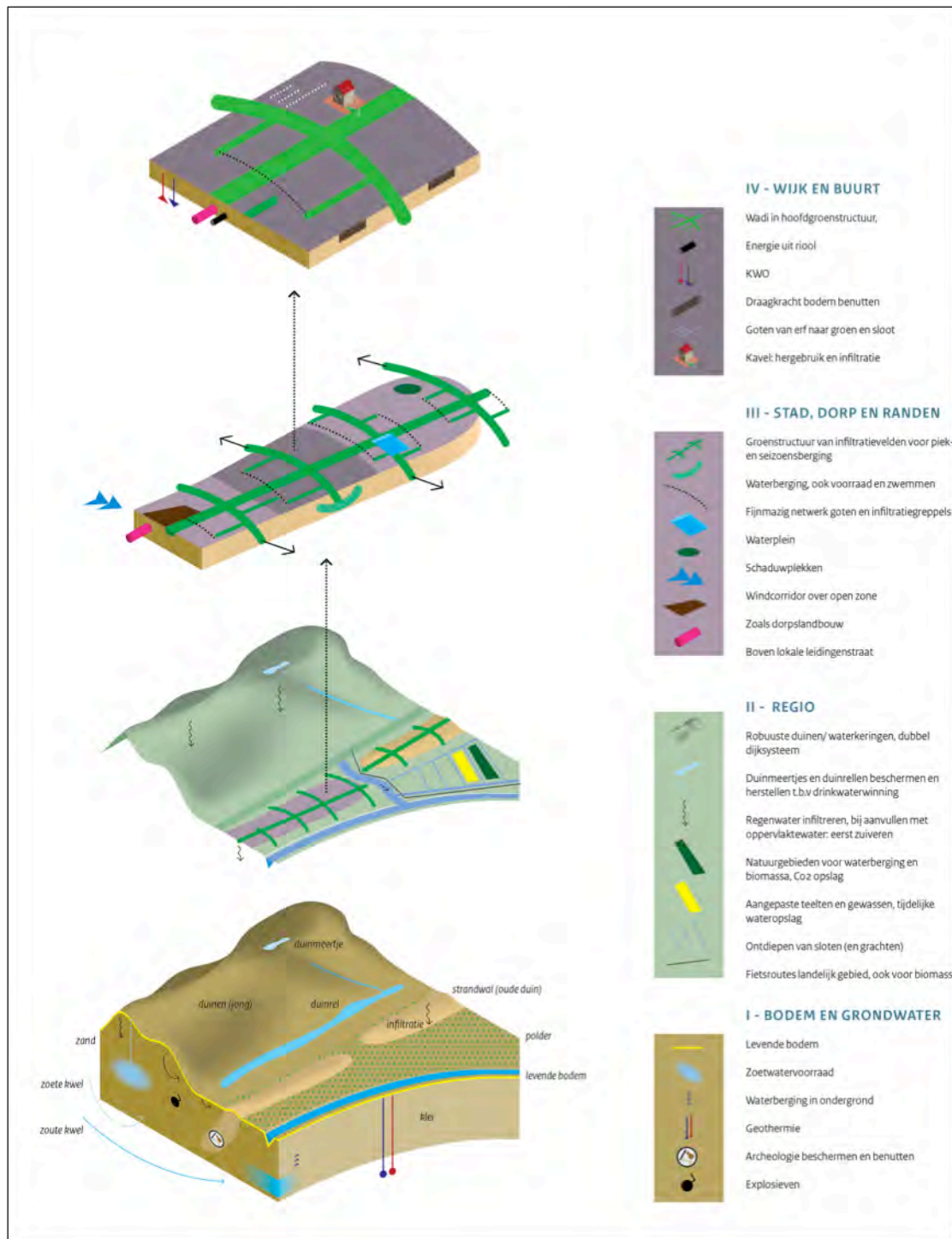

Gidsmodellensessie Katwijk

Verslag workshop 8 januari 2013

1 Doel.....	3
2 Opzet van de workshop.....	5
3 Reflectie	7
Bijlage	9

Verslag is gemaakt door Vincent Grond (GrondRR) met bijdragen van Jan Elsinga (ministerie van I&M), Martijn van Houten (Witteveen en Bos) en Jeroen Brouwer (gemeente Katwijk).

Ede, 31 januari 2013

1 Doel

Het agentschap NL ondersteunt de gemeente Katwijk bij de optimalisering van haar bodembeleid. Men bereidt onder andere een toolbox voor, die voor het bodembeleid kan worden gebruikt.

Een van de opties voor de toolbox is het opnemen van het gidsmodel Kust, uit de nieuwe serie gidsmodellen Lagenbenadering van het ministerie van I&M. Deze optie is getest in een workshop op 8 januari 2013. De workshop had de bijzondere belangstelling van het ministerie van I&M, omdat in de reeds afgesloten testperiode het gidsmodel Kust niet aan de orde is geweest.

Gidsmodellen Lagenbenadering

Gidsmodellen zijn schema's van landschapstypen in Nederland, waarin informatie wordt gegeven over bodem en ondergrond, en ook suggesties van ruimtelijke structuren die de integratie van bodem, water en groen/ landschap bevorderen. Deze structuurdragers zijn tevens gericht op het verminderen van klimaatrisico's en het benutten van kansen op gebied van onder andere bodemenergie, waterkwaliteit, zichtbaar afkoppelen van regenwater, gemeenschappelijke waterberging en recreatief gebruik van groen.

De gidsmodellen zijn wellicht een goede aanvulling op de toolbox van Katwijk, omdat de betekenis van bodem en ondergrond als fundament voor ruimtelijke plannen centraal staat. In de modellen wordt een relatie gelegd met haar natuurlijke partners: water en groen/ landschap, zodat de integraliteit in het begin van een planproces leidend wordt. Bovendien worden in het gidsmodel 3 schaalniveaus aangeduid, die elk in samenhang reageren op de onderlaag van bodem en ondergrond. Daardoor wordt het denken en plannen in schaalniveaus bevorderd.

Er zijn 11 gidsmodellen voor de belangrijkste landschapstypen van Nederland, voor meer informatie kunt u de site www.gidsmodellen.nl bezoeken.

2 producten

In deze rapportage zijn de bevindingen van de workshop vastgelegd. Als tweede product is een presentatie beschikbaar. Deze is te verkrijgen door een email te zenden aan vincent@grondRR.nl

Blok B: toelichtingen

Blok C: schetsen in groepen

Blok D: terugkoppeling en reflectie

2 Opzet van de workshop

De workshop van 8 januari kende 4 'blokken':

Blok A: Introductie

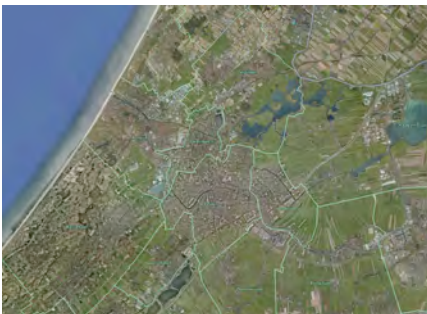
- Welkom, door Jeroen Brouwer van de gemeente Katwijk
- Voorstellen
- Waarom gebeurt dit, door Martijn van Houten namens Bodem plus

Blok B: Toelichtingen

- Gebiedsoriëntatie, info over bodem en ondergrond, water, groen en landschap, beleid, door specialisten van de gemeente
- Methoden, gidsmodellen Lagenbenadering en context door Vincent Grond van GrondRR
- Aanzet kwetsbaarhedenkaart, door Martijn van Houten van Witteveen en Bos

Blok C: Schetsen in groepen

- Verbeteren van kaart met kwetsbaarheden voor het klimaat
- Ontwerp van samenhangende structuur van bodem, water en groen voor Katwijk
- Dit op 3 schaalniveaus: regio, Rijnsburg en gebied de Horn.

Blok D: Terugkoppeling en reflectie

- Toelichten van schetsen
- Bespreken van opzet middag, methoden en nut voor toolbox

bestuur en politiek > plannen en projecten > brede structuurvisie

Brede StructuurVisie, lage resolutie

Visie
Uitvoeringsplan

Onderbouwing: is opgedeeld in hoofdstukken (per beleidsonderdeel):

- 001 Kافت, inhoud en inleiding
- 002 Wonen
- 003 Verkeer en vervoer
- 004 Bedrijvigheid
- 005 Toerisme en Recreatie
- 006 Detailhandel
- 007 Sport en Cultuur
- 008 Zorg en Welzijn
- 009 Onderwijs en Educatie
- 010 Groen en Water
- 011 Milieu

deel van
hoofdstuk
10, Groen
en water

Sterke en zwakke punten huidige situatie

Op het gebied van Groen en Water in Katwijk kunnen een aantal sterke en zwakke punten genoemd worden, zie hieronder:

Sterke punten huidige situatie:

- Een afwisselende landschappelijke identiteit, waarin open gebied een belangrijke rol speelt.
- De Oude Rijn die de verschillende landschappen in het gebied aan elkaar rijgt.
- Enkele waardevolle landschappen en natuurgebieden.
- Ecologisch hoogwaardige verbindingen aan de randen van de gemeente.
- De kust die rust en ruimte uitstraalt.

deel van hoofdstuk 2.4. uit rapport Vizier op de rivier

2.4 WATERSPIN KATWIJK

Het water in Katwijk langs de Rijn is in vele hoedanigheden aanwezig, soms als een brede rivier, dan weer als een kanaal, recht als een liniaal, dan weer als een intieme gracht, dan weer als een natuurlijke watering.

De volgende typen watergang zijn te onderscheiden:

- de Oude Rijn
- de Noordwijkervaart
- het Uitwateringskanaal
- het Additioneel Kanaal
- het Prins Hendrikkanaal
- het Oegstgeesterkanaal
- het Mallegat
- de Vliet
- de Wateringen (Grote Watering, Kleine Watering, Torenvlietswatering, Wassenaarsche Watering, Korte Watering, Zandsloot)

Veel waterlopen komen samen op het kruispunt van Oegstgeesterkanaal, Uitwateringskanaal, Oude Rijn en Additioneel kanaal, nabij de aftakkingen van de Noordwijkervaart en het Mallegat. Vanuit de lucht gezien vormen de watergangen een waterspin met het kruispunt als kern; de Waterspin Katwijk.

3 Reflectie

Beleid Katwijk

De complexiteit van de ruimtelijke planvorming van Nederland is sterk toegenomen, het blijkt lastig om ruimtelijke planprocessen transparant en overzichtelijk in te richten. De structuurvisies van gemeenten zijn een steeds belangrijker instrument om ruimtelijke planprocessen op gemeentelijk niveau te sturen. Het is gewenst dat deze visies logisch, overzichtelijk en consistent zijn opgebouwd.

In het huidige generieke beleid van Katwijk wordt de rol van bodem onvoldoende belicht, zo komt bodem in de inhoudsopgave van de brede structuurvisie niet voor. Groen en water komen achteraan, en voor deze aspecten ontbreekt een goede analyse, ze worden slechts op globale en ruimtelijke wijze benoemd. Analyses op gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit en dergelijke ontbreken, terwijl ze belangrijke ruimtelijke gevolgen hebben (beperkingen en kansen). Het rapport Vizeer op de Rivier betreft een uitwerking van de structuurvisie. Ook dit rapport geeft vooral ruimtelijke ideeën.

Een bodemvisie kan soelaas bieden. Het is gewenst om dit bodembeleid te verbreden met water, groen en landschap (samen de natuurlijke alliantie), en daarin consistente analyses van de onderdelen van de natuurlijke alliantie op te nemen. Ook in de toolbox zou bodem in een brede context aan de orde moeten komen.

Workshop

In de workshop waren deskundigen van verschillende achtergronden aanwezig (techniek en ontwerp). Het leek erop alsof die mensen nog niet vaak samen hebben gewerkt.

In Katwijk spelen veel ontwikkelingen, in een landschappelijke en stedenbouwkundig complexe situatie. In de workshop is aan de hand van het gidsmodel Kust geschetst op mogelijke slimme combinaties vanuit bodem, water en groen. Dat heeft enkele interessante ideeën opgeleverd. Toch was de oogst minder groot dan verwacht, en was er discussie over de effectiviteit van de workshop als geheel.

Dit heeft enkele redenen:

- Dit was de eerste workshop met gidsmodellen waarin de bodem centraal stond. Conclusie moet zijn dat de bodem nog te weinig verankerd is in de gidsmodellen. Er is wel info opgenomen over de opbouw van de bodem, en over beperkingen mbt munitie en archeologie, maar te weinig over de betekenis van bodem als drager van ruimtelijke structuren.
- Vanwege de complexiteit van Katwijk zou in de voorbereiding meer informatie over de uitgangssituaties verzameld en gevisualiseerd hebben moeten worden. Binnen de opdracht aan Witteveen en Bos en GrondRR was daarvoor geen ruimte.

Bodemvisie en toolbox

Bodem is nu onvoldoende verankerd in het ruimtelijke beleid van Katwijk, de bodemvisie en de toolbox zijn mooie kansen om dat te herstellen. Daarbij moet wel bodem in een brede

context worden gezien, door ook water en groen/ landschap te betrekken. Dat vraagt inzet en medewerking van deskundigen op die terreinen.

De workshop heeft geleid tot een bredere reflectie op gebruik van gidsmodellen. Want in eerder gehouden workshops met gidsmodellen was de reflectie meestal louter positief.

Een verbeterd gidsmodel kan een goede bijdrage leveren aan de toolbox van Katwijk. De gemeente kan besluiten om de workshop van 8 januari te zien als een eerste kennismaking. Aan de hand van een verbeterd gidsmodel en een betere voorbereiding kan dan de opstelling van een echte integrale bodemvisie ter hand worden genomen.

Ideeën verbetering gidsmodellen vanuit bodem

Papieren versie

- meer systeeminfo (o.a. duidelijk maken op welke wijze de bovengrondse groenblauwe structuren het beste aansluiten op bodem en ondergrond, handvat voor zowel situering als dimensionering /inrichting).
- ambitieniveaus gebied stuurt, veerkracht en regionale economie in legenda opnemen

Digitale versie

- door kunnen klikken naar info over maatregelen (bv relatie met maatregelenmatrix I&M), beelden/ inspiratie (bv relatie met boek Pötz), vuistregels
- door kunnen klikken naar info over effectiviteit structuurdragers
- door kunnen klikken naar expertkennis, zoals de klimaateffectatlas en bestanden van het grondwatercollectief (suggestie Ron Nap)

Ideeën verbetering gebruik gidsmodellen

Methodisch

- plek in productcyclus beter uitwerken, daardoor meer samenhang in tekenwijze en legenda's van producten afzonderlijk (kwetsbaarhedenkaart, gidsmodellen, doelenschema, ambitiekaarten)

Gebruik in workshops

- status en doel beter uitleggen (verkenning voor hoofdstructuren)
- in voorbereiding beter beperkingen in kaart brengen, ook hoe structureel ze zijn. En ook meer eenheid in inventarisaties vooraf van bodem, hoogtekaart, water, groen en landschap, beleid
- in voorbereiding al maken: kaart 'gebied stuurt' (interpretatie van huidige situatie), en ook kwetsbaarhedenkaart (samen met experts gemeente en waterschap)
- Effectiviteit workshop groter als er meer in voorbereiding wordt geïnvesteerd.

Bijlage

email van Jeroen Brouwer van gemeente Katwijk, 17 januari 2013

Dag Vincent,

Je verslag heb ik met grote aandacht gelezen mede omdat ik heel er benieuwd was hoe je het ging verwoorden. Ik denk dat je open hebt gerapporteerd. Waarbij alle voor en tegens genoemd zijn. Naderhand ben ik natuurlijk een rondje gaan maken om de echte beleving te polsen. Het bleek dat men enthousiast is voor de aanpak. Men vroeg zelfs om nog een keer. Wat ik bij verschillende mensen wel oppakte was een signaal dat de inleiding goed was, dat bij de uitwerking op de kaarten het kader ontbrak, en de legenda niet duidelijk werd. Ook begreep men niet waarom vast beperkingen zoals kerken en grote vaarwegen niet een vast gegeven waren en alles opnieuw geschetst mocht worden. Er werd verwacht dat bij het inzomen naar wijkniveau er al een vaste basis in beeld zou moeten komen. Je geeft terecht aan dat tijd (en geld) ontbrak om dit af te hechten. Hetgeen je in de verslag al genoemd hebt ga ik hier niet herhalen.

Zelf vond ik het een leerzame ervaring. Mijn idee is dat het nog te pril is om als tool op te nemen in "mijn" Visie op de Ondergrond. De mogelijkheden zie ik wel. Daarvoor dient het wel in een verder ontwikkeld stadium te zijn. Vrijheid is goed toch heeft een visionair soms ook behoefte aan een kader.

Ik ben erg benieuwd naar het effect van je presentatie bij Agentschapnl en het Ministerie. Hou me op de hoogte!

Met vriendelijke groet,

Jeroen Brouwer